

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**ПЕДАГОГІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО
СЕРЕДОВИЩА В РОБОТІ З РІЗНИМИ
СОЦІАЛЬНИМИ СУБ'ЄКТАМИ**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
22 ЛИСТОПАДА 2016 РОКУ**

Затверджено редакційно-видавничою
радою Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
протокол № від р.

ХАРКІВ – 2016

- вивчення та аналіз законодавчої бази з питань попередження жорстокої поведінки учнів основної школи у загальноосвітніх навчальних закладах;
- вироблення умінь і навичок підбору та розробки ефективних форм, методів та засобів соціально-педагогічної профілактики жорстокої поведінки учнів основної школи у навчальній та позанавчальній діяльності.

З метою формування теоретичного компоненту готовності педагогів до профілактики жорстокої поведінки учнів основної школи засобами анімаційної діяльності було розроблено лекції, круглі столи, всеобучі тощо. Формування практичного компоненту готовності передбачено шляхом проведення педагогічних семінарів, тренінгів, конференцій тощо. З метою формування мотиваційного компонента професійної готовності педагогів до профілактики жорстокої поведінки учнів основної школи засобами анімаційної діяльності було організовано: арт-терапевтичні заходи, творчі вечори, відео-лекторії - з метою емоційного розвантаження педагогів та формування нових сил для здійснення педагогічної справи.

Отже, результатом упровадження у соціально-виховне середовище загальноосвітніх навчальних закладів м. Харкова комплексу засобів формування професійної готовності педагогічного колективу до соціально-педагогічної профілактики жорстокої поведінки учнів основної школи засобами анімаційної діяльності, забезпечило: оволодіння педагогами знаннями з таких питань, як: сутність та особливості феномену жорстокості в учнівському середовищі; сучасні види та форми прояву жорстокої поведінки, їх індикатори і способи виявлення; законодавчі документи щодо превенції жорстокої поведінки учнів основної школи у загальноосвітньому навчальному закладі та захист підлітків, які стали жертвами жорстокого поводження; різновиди форм, методів та засобів соціально-педагогічної профілактики жорстокої поведінки учнів основної школи засобами анімаційної діяльності. Також упровадження зазначеного комплексу засобів забезпечило формування у педагогів необхідних умінь та навичок: аналізу змісту та особливостей використання законодавства щодо захисту підлітків від насильства та жорстокого поводження; раннього виявлення жорстокості у поведінці; планування програм та заходів профілактики жорстокої поведінки учнів основної школи; розробки та використання анімаційних форм, методів та засобів соціально-педагогічної профілактики зазначеної проблеми.

Подчерняєва Н.Д.

аспірант кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

РОЛЬ ШКІЛЬНОГО ЄВРОКЛУБУ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ МІЖНАЦІОНАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

На сучасному етапі становлення громадянського суспільства та інтеграції України до загальноєвропейського співтовариства дедалі більшої гостроти набуває проблема формування культури міжнаціонального спілкування [6, с. 3].

Аналіз сьогоденного стану культури міжнародного спілкування свідчить про важливість посилення уваги до цієї актуальної проблеми саме в старшому шкільному віці, коли відбувається активний процес формування духовно-моральних ідеалів, комунікативної культури, якостей людини із загальнопланетарним мисленням. У процесі міжетнічного спілкування важливе місце посідає культура – духовно-моральна, комунікативна, естетична, культура поведінки, екологічна [5, с. 2]. Молодь розширює свої контакти через спілкування у соціальних мережах, на зміну клубам інтернаціональної дружби (КІД) приходять клуби інтернет-дружби, євроклуби, які є однією з найбільш ефективних форм позакласної роботи, яка сприяє засвоєнню учнями європейської тематики як нового виміру [3, с. 57].

Проблема формування культури міжнародного спілкування, її місце й роль у теорії та практиці національних відносин знайшла методологічне і теоретичне обґрунтування в працях О. Антонюка, І. Беха, О. Болдецької, І. Вілчинської, В. Демчика, М. Стельмаховича, М. Шимановського, М. Фурси, а також у закордонних концепціях мультикультурного навчання та виховання Д. Бенкс, міжкультурної освіти П. Бателаан, В. Ніке, міжкультурної комунікації М. Беннет, Е. Хол, Д. Хупс, глобальної освіти Д. Боткін, Р. Хенви [8]. Важливо відзначити внесок вітчизняних науковців у вивчення та висвітлення питань євроінтеграції (П. Вербицька, С. Коберник, Н. Кузьміна, О. Овчарук, Ф. Степанов), організації діяльності євроклубів (Н. Голосова, П. Кендзьор, А. Кирпа, Н. Маркус, Л. Парашич), ролі дитячих громадських організацій у формуванні навичок соціального лідерства (О. Арутюнян, С. Діба, О. Пахомова) [1, с. 17].

Мета статті полягає у розкритті ролі шкільного євроклубу у формуванні культури міжнародного спілкування старшокласників.

Європейські клуби зародилися в Португалії у 80-ті роки минулого століття. Ідея їх створення належить Маргариті Белард, національному координатору програми «Європейський вимір в освіті». Саме вона визначила, що європейські клуби – це центри діяльності у сфері європейської освіти; вони сформовані на підставі пропозицій, поданих початковою та середньою школами, відповідно до конкретної ситуації та їхніх можливостей; членство в клубах не є обов'язковим для всіх учнів і вчителів. Перші українські євроклуби були створені у 1995 році та з часом поширили свою діяльність у різних регіонах України як серед учнів, так і серед студентів [4, с. 6]. П. Кендзьор визначає євроклуб як об'єднання групи однодумців, які зацікавлені європейською тематикою, поглиблюють свої знання про Європу та європейську інтеграцію і поширюють інформацію, що стосується цієї теми, у навчальному закладі та місцевій громаді. Діяльність євроклубу можлива у формі позакласної роботи на базі навчального закладу (наприклад, гурток, секція), молодіжної неурядової організації, інтеграційного середовища для співпраці декількох навчальних закладів, що розташовані в одному населеному пункті, районі чи мікрорайоні [2, с. 6-7].

Серед завдань євроклубів одне із чільних місць посідає пізнання Європи, починаючи із власного краю як європейської території. Вивчення звичаїв і

традицій народів Європи допоможе чітко позиціонувати власну етнічну культуру. Шляхом пошуку інформації відбувається підвищення загального інтелектуального рівня учнів. У членів євроклубу формуються установки до лідерства, прийняття відповідальності, застосування критичного мислення. Популяризація європейських цінностей допомагає подолати стереотипи негативного ставлення до сусідніх народів, із якими точилися криваві війни протягом багатьох століть [7, с. 18]. Джон Мак Кормік у своїй праці «Розуміння Європейського Союзу» зазначає, що у народів Європи є дуже багато того, що їх розділяє – у них бракує спільної історії – і при цьому вони сьогодні налагоджують взаємовигідну співпрацю, долаючи шкідливі стереотипи міжнародної ворожнечі [9].

Залучення старшокласників до участі у міжнародних проектах стимулює у них позитивну мотивацію до опанування культурою міжнародного спілкування.

Євроклуб не тільки створює сприятливу атмосферу для засвоєння знань (бо немає традиційних уроків, ніхто не примушує бути членом євроклубу і можна впливати на те, що відбувається), але й підвищує мотивацію до набуття специфічних знань про культурні особливості, систему цінностей власного та інших етносів, що входять до складу української нації; правові основи міжнародного спілкування; правила та норми спілкування у багатонаціональному колективі; методи запобігання конфліктним ситуаціям у стосунках представників різних етносів.

У добу глобалізації ефективне спілкування є одним з головних вмінь кожної людини. Тут обов'язковим елементом стає не тільки знання іноземних мов, але й розуміння відмінностей культур інших країн, здобуття комунікативних, інтелектуальних, організаторських умінь культури міжнародного спілкування.

Робота в групі вчить співпрацювати і спільно приймати групові рішення. А це означає вивчення норм поведінки у групі, виявлення таких особистісних якостей, як етнічна і національна гідність, комунікабельність, товариськість, тактовність, емпатія, толерантність, які характеризують культуру міжнародного спілкування старшокласників.

Формування культури міжнародного спілкування старшокласників, що включає різні компоненти і якості, можливе при особливій ролі шкільних євроклубів, тому що саме у старшому шкільному віці закладаються ціннісні установки й орієнтації, накопичується особистий досвід спілкування у великих і малих групах однолітків. Ідея діяльності євроклубів за два десятиліття довела свою актуальність і життєздатність у різних країнах Європи. Вона захоплює молодь, стимулює ініціативу і творчість, виховує любов до власної культури і повагу до інших народів.

У подальших роботах можливий розгляд сутнісного розуміння й структурних компонентів поняття “культура міжнародного спілкування”.

Список використаних джерел

1. Вербицька П. В. Діяльність молодіжного євроклубу як ефективна форма громадянського виховання особистості// Збірник наукових праць Харківського

- національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди «Теорія та методика навчання та виховання»: зб. наук. пр./ За заг. редакцією член-кор. НАПН України А. В. Троцько. – Харків: ХНПУ, 2014. – Вип. 36. – 160 с.
2. Євроклуби в Україні: організація роботи та успішний досвід. Методичний посібник / За ред. Кендзьора П.І. – Львів : ЗУКЦ, 2008. – 56 с.
 3. Кирпа А. В. Основні положення діяльності Євроклубу при загальноосвітньому навчальному закладі / А. В. Кирпа // Педагогічний процес : теорія і практика: зб. наук. пр. - 2012. - Вип. 1. - С. 56-62.
 4. Крок у європейський простір (за матеріалами самміту Міської асоціації дитячих об'єднань). – Кривий Ріг, 2009. – 78 с.
 5. Кушнір Ю. В. Виховання у старшокласників культури міжетнічного спілкування : автореф. дис ... канд. пед. наук / Ю. В. Кушнір. – Луганськ: Б. в., 2012 . – 20 с.
 6. Назаренко Г. А. Виховання культури міжетнічних відносин старшокласників у позаурочній діяльності : автореф. дис ... канд. пед. наук / Г. А. Назаренко. – Київ: Б. в., 2007 . – 20 с.
 7. Особливості організації та діяльність Євроклубу в загальноосвітніх навчальних закладах. Методичний посібник для педагогів-організаторів та координаторів Євроклубів у загальноосвітніх навчальних закладах/ С. М. Луценко, А. В. Горон, О. В. Каленик – Суми, 2009. – 42 с.
 8. Banks James A. Multicultural Education: Development, Dimensions, and Challenges // Phi Delta Kappan. – 1993. – Sept. – P. 22.
 9. Mc. Cormic John. Understanding the European Union. – London. 1999. – p.31.

Полянничко А.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ ЮНАКІВ У ЦЕНТРАХ РЕАБІЛІТАЦІЇ

На сучасному етапі одним із головних завдань центрів соціальної реабілітації стає формування соціальної суб'єктності своїх клієнтів. Особливо актуальним дане завдання є для юнаків-вихованців зазначених соціальних установ, оскільки у своїй більшості вони мають високий рівень соціальної деривації, яка виступає бар'єром на шляху засвоєння соціальних норм, формування соціальних ролей, необхідних для адекватного сприйняття соціальної дійсності, її оцінки та прийняття свідомих рішень у конкретних ситуаціях.

Звернення до соціальної суб'єктності, як зауважує А. Рижанова, зумовлене піднесенням індивідуальності в культурі інформаційного суспільства. Гармонізувати індивідуальність аби вона не перетворилася на примітивний егоїзм, споживацтво можливо через цілеспрямовану актуалізацію